

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ: ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ

Актуальність дослідження. Застосування комп'ютерів у освіті зумовило появу нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі студентами. На думку багатьох фахівців, нові інформаційні освітні технології на основі комп'ютерних засобів дають можливість значно підвищити ефективність навчання.

Обґрунтування нової парадигми освіти, пошуку шляхів подолання її кризового стану, концептуальні засади інноваційних освітніх процесів описували: О. П. Дзьобань, А. А. Герасимчук, С. Гессен, І. В. Бацуровська, В. І. Загвязинский, В. М. Розін, М. І. Романенко, Н. Й. Радіонова та ін.

Проблеми теорії та практики інноваційних процесів в освітніх навчальних закладах України представлені у працях О. В. Адаменко, І. П. Аносова, В. Ф. Землянської, О. А. Марушенка, О. В. Попової, Н. В. Сафонової, Ю. К. Тараненко та ін., що дозволяє об'єктивно оцінити та використати в нинішніх умовах досвід кращих вітчизняних інноваційних закладів освіти та педагогів-новаторів.

Мета дослідження: обґрунтування необхідності модернізації освіти, переосмислення теоретичних підходів і накопиченого практичного досвіду роботи вищих навчальних закладів.

Завдання дослідження: визначити основні філософські аспекти розвитку інформаційних технологій у сучасній вищій освіті.

Об'єкт дослідження: інформаційні технології як елемент сучасної вищої освіти в Україні та світі.

Предмет дослідження: інформаційна культура в розвитку й функціонуванні системи відкритої освіти.

Усвідомлення багатьма країнами й народами того фундаментального факту, що саме людський фактор є головним джерелом соціогенезу, стало характерною рисою XXI століття. Вкладення інвестицій у розвиток людини та насамперед у вищу освіту виступає гарантією безпеки нації та її добробуту [7, с. 159].

У відкритому світі людська індивідуальність виступає основою суспільних зв'язків. Складність і різноманітність завдань, що виникають перед суспільством, вимагають індивідуальної ініціативи. Саме тому вільний розвиток індивідуальності є умовою розвитку та еволюції суспільства.

Для відкритої системи освіти дане положення є основоположним чинником, тоді як класична модель освіти передбачає жорсткі норми, що стандартизують людську індивідуальність.

Свободу людини в різних сферах соціокультурної діяльності з необхідністю вимагає сучасний стан розвитку інформаційного суспільства в Україні. Існує положення, згідно з яким виховання, освіта і навчання має соціально-детермінований характер, тобто вони зумовлені потребами соціуму у підготовці молодого покоління, здатного адекватно відповідати на виклики часу. Свобода аж ніяк не є тільки пізнанням необхідності й вибором можливостей

Розуміння суті свободи як творчості означає, особливо у разі використання новітніх інформаційних технологій у вищівській системі, що викладач у своїй роботі зі студентом зосереджує свою діяльність на самостійності тих, хто навчається, у вивченні навчального матеріалу й розвитку критичності їх мислення.

Справжня наука служить соціальному прогресу і затверджувати людину як вищу цінність суспільства. У цьому аспекті філософія освіти, розробляючи проблеми виховання, освіти та навчання відповідно до об'єктивних тенденцій розвитку суспільства, служить інтересам усіх членів суспільства, піднесенню їх духовних потреб, оновленню й гармонізації суспільних відносин.

Ці методологічні положення, що лежать в основі розвитку наукової педагогіки, дозволяють використовувати теоретичні ідеї виховання, освіти й навчання, розроблені передовими представниками педагогічної думки минулого.

Вони тільки акцентують увагу на необхідності дотримуватися наукового характеру самої педагогіки, переконливо показують її гуманістичні, загально людські основи й націлюють філософсько-освітню думку на пошук моделі людської індивідуальності, що дозволяє найбільш адекватно показати її специфічність у тому чи іншому соціокультурному середовищі, щоб використовувати відповідні розроблені методи [5, с. 38].

Дана модель повинна відповідати таким методологічні й вимогам сучасної педагогічної науки, які сформульовані у вигляді тези «цілі освіти збігаються з цілями культури».

Сучасна інформаційна культура являє собою єдність традиційної культури та електронних засобів комунікації. Нові електронні засоби не відокремлюються від традиційних культур – вони їх абсорбують. Не слід забувати того суттєвого факту, згідно з яким переважна частина нашої культури заснована на навчанні як соціокультурному способі трансляції інформації від одного покоління до іншого.

Дійсно, дослідження в галузі історії взаємодії та взаємовпливу освіти, виховання і культури показують, що розвиток освіти впливає на становлення культури та що зростання масштабів і якості культури змінює людей і суспільство, визначаючи саму освіту.

Взаємозв'язкам між освітою і культурою підкоряються і соціокультурні процеси сучасної епохи, коли першість у життєдіяльності людини та соціуму належить інформації та інформаційних технологій нового типу. Інформатизація суспільства і сучасної освіти тісно пов'язана з розвитком і наповненням мережі електронних комунікацій, і ці слова сьогодні практично є синонімами. Наша культура стрімко стає культурою інформаційних комп'ютерних комунікацій, що не може не позначитися на освіті. Інформатика переростає свій колишній статус одного із засобів підтримки навчального процесу [1, с. 257].

Сьогодні ми говоримо про заволодіння і студентами, і викладачами інформаційною культурою, як про одну з найважливіших складових безперервної освіти та підвищення кваліфікації. Однак інформаційна культура не зводиться тільки до засвоєння технологічних знань і умінь.

Самі сучасні освітні технології являють собою спосіб використання живої праці (людських ресурсів) і різних засобів комунікації, обчислювальної та іншої техніки для створення, збору, передачі, зберігання й обробки інформації при наданні освітніх послуг.

Сучасні інформаційні технології, використовувані в сучасній вищівській освіті, дають можливість вирішувати цілу низку принципово нових дидактичних завдань: вивчати явища і процеси в мікро і макросвіті, всередині складних технічних і біологічних систем за допомогою моделювання; представляти в зручному для вивчення масштабі часу різні фізичні, хімічні, біологічні та соціальні процеси, які реально протікають з дуже великою або занадто малою швидкістю; впроваджувати у навчальний процес заняття з використанням комп'ютерних моделей дуже дорогого, часом унікального обладнання, недоступного навчальним закладам [8, с. 68].

Особливу роль у вищівській системі відіграють віртуальні освітні технології, використання яких передбачає розуміння індивіда як самонавчального суб'єкта освітньої діяльності, який активно і свідомо застосовує доступні інформаційні технології, щоб отримати знання та навички, підвищити свій професійний потенціал.

Говорячи про сучасність, не можна не згадати ситуацію, яка ввійшла в наше життя і вплинула на інформаційний прогрес навчання – коронавірус. Серед основних психологічних особливостей і тенденцій дистанційного навчання в інформаційному суспільстві під час пандемії COVID-19 відзначаються активна розробка альтернативних традиційній освіті навчальних ресурсів у віртуальному просторі інтернету; зміна провідних діяльностей в умовах карантинних обмежень, з їхньою перебудовою на віддалений формат і задіявання віртуальної реальності, зокрема у сфері навчання, спілкування, інтелектуального розвитку [6, с. 3-4].

Разом із тим відбулося зростання вмотивованості до самонавчання та саморозвитку, здійснення навчання в комплексі з інтелектуальним розвитком та особистісним зростанням, розвитком цілеспрямованості, суб'єктності, ініціативності, активності, відповідальності під час дистанційного навчання.

Таким чином, одне з основних завдань сучасної освіти полягає в узгодженні ієрархії особистих цінностей з ієрархією суспільстві цінностей, прийнятих у даний час. Питання психолого-педагогічних потенціалів і тенденцій дистанційного навчання в умовах інформаційного суспільства, що стрімко розвивається, зокрема через соціально-економічну кризу, викликану пандемією коронавірусу, повинні бути розкриті більш комплексно у нових дослідженнях.

Тому цілком природно, що в освіті використовуються інформаційні технології, стратегія організації яких залежить від типу культури даного суспільства. Дослідники певну увагу приділяють значущості так званої інформаційної культури в розвитку й функціонуванні системи відкритої освіти.

Список використаних джерел

1. Бацуровська, І. В. Історичні аспекти розвитку масових відкритих онлайн курсів у вищій освіті. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми. № 4 (78). 2018. 250–258 с.
2. Дзьобань О. П. Філософія інформаційних комунікацій: *монографія*. Харків. 2012. 224 с.
3. Дзьобань О. П. Суспільна право свідомість як комунікативно-дискурсивний феномен. *Практична філософія*. 2010. № 2 (36). 160-166 с.
4. Дзьобань О. П. Засоби масової комунікації в культурі суспільства. Постмодерну. *Інформація і право*. 2011. № 3 (3). 93-101 с.
5. Лещенко М. П. Експериментальна перевірка ефективності методичної системи використання цифрових систем у підготовці аспірантів і докторантів з наук про освіту. *Наукова молодь-2020*. Київ. 2020. 33-42 с.
6. Рубцова В. В. Трансформація навчального процесу у вищій освіті в Україні в умовах пандемії. *Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*. Харків. 2021. 3-5 с.
7. Тараненко Ю. К. Методология повышения эффективности организации заочно-дистанционного обучения в вузе. *Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля*. Дніпропетровськ. 2017. № 177. 158-162 с.
8. Радіонова Н. Й. Значення сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі. *Київський національний університет технологій та дизайну*. Київ. 2014. 65-78 с.